četrtek 9. junija 2022

P9_TA(2022)0243

Grožnje za pravico do splava po svetu: morebitna ukinitev pravice do splava v ZDA s strani vrhovnega sodišča

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 9. junija 2022 o grožnjah za pravico do splava po svetu: morebitna razveljavitev pravice do splava v ZDA s strani vrhovnega sodišča (2022/2665(RSP))

(2022/C 493/12)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah iz leta 1966,

— ob upoštevanju Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah iz leta 1966,

— ob upoštevanju konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk iz leta 1979,

— ob upoštevanju Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije iz leta 1965,

— ob upoštevanju Konvencije OZN o otrokovih pravicah iz leta 1989,

— ob upoštevanju Konvencije OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju iz leta 1984,

— ob upoštevanju Konvencije OZN o pravicah invalidov iz leta 2006,

— ob upoštevanju ciljev trajnostnega razvoja OZN, o katerih je bil dogovor dosežen leta 2015, zlasti ciljev 1, 3 in 5 o odpravi revščine, zdravju in dobrem počutju ter enakosti spolov,

— ob upoštevanju pekinških izhodišč za ukrepanje iz leta 1995 in rezultatov poznejših konferenc o pregledu,

— ob upoštevanju mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju, ki je potekala leta 1994 v Kairu (ICPD), njenega akcijskega programa in rezultatov poznejših konferenc o pregledu,

— ob upoštevanju vrhunskega srečanja v Nairobiju leta 2019 o mednarodni konferenci o prebivalstvu in razvoju + 25 – Pospešimo uresničevanje obljube ter zavez deležnikov v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem in pravicami,

— ob upoštevanju zbirke informacij o spolnem in reproduktivnem zdravju ter pravicah pri Uradu visokega komisarja OZN za človekove pravice iz leta 2020,

— ob upoštevanju Evropske konvencije o človekovih pravicah iz leta 1950,

— ob upoštevanju smernic Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) iz leta 2015 z naslovom Varen splav: tehnične in politične smernice za zdravstvene sisteme,

— ob upoštevanju smernic SZO z dne 8. marca 2022 z naslovom Smernice za splav,

— ob upoštevanju izjave Urada visokega komisarja OZN za človekove pravice z dne 14. septembra 2021 z naslovom Strokovnjaki OZN obsojajo nadaljnje napade na pravico do varnega splava in vpletenost vrhovnega sodišča,

— ob upoštevanju poročila Sklada OZN za prebivalstvo (UNFPA) o stanju svetovnega prebivalstva iz marca 2022 z naslovom *Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy* (Videti neopaženo: razlogi za ukrepanje v zapostavljeni krizi nenačrtovanih nosečnosti),

— ob upoštevanju poročila raziskovalnega centra Pew z dne 6. maja 2022 z naslovom *America's Abortion quandary* (Kočljiv položaj splava v Ameriki),

— ob upoštevanju ustave Združenih držav Amerike,

— ob upoštevanju sodbe Roe proti Wade, 410 U.S. 113 (1973),

— ob upoštevanju prvotnega osnutka večinskega mnenja vrhovnega sodišča Združenih držav št. 19–1392 ([1]), ki ga je februarja 2022 napisal sodnik Samuel Alito o zadevi Thomas E. Dobbs, uradnik za zdravje v oddelku za zdravje Misisipija, in drugi proti Jackson Women's Health Organization in drugi, v medije pa je prišel maja 2022,

— ob upoštevanju teksaškega zakona senata št. 8 (SB8) in z njim povezanega zakona predstavniškega doma št. 1515 (HB 1515), ki se nanašata na splav, vključno s splavom po zaznanju srčnega utripa nerojenega otroka – pooblastilo za zasebno državljansko pravico do ukrepanja, iz septembra 2021,

— ob upoštevanju konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter boju proti njemu iz leta 2014,

— ob upoštevanju člena 2 Pogodbe o Evropski uniji,

— ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah iz leta 2009 (v nadaljnjem besedilu: Listina),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. oktobra 2021 o zakonu ameriške zvezne države Teksas o splavu ([2]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 24. junija 2021 o stanju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic v EU v povezavi z zdravjem žensk ([3]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. novembra 2021 o prvi obletnici dejanske prepovedi pravice do splava na Poljskem ([4]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. februarja 2019 o nazadovanju na področju pravic žensk in enakosti spolov v EU ([5]),

— ob upoštevanju akcijskega načrta EU za enakost spolov in krepitev vloge žensk v zunanjih odnosih za obdobje 2021–2025 (akcijski načrt za enakost spolov III),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. februarja 2021 o prihodnjih izzivih na področju pravic žensk v Evropi: več kot 25 let po Pekinški deklaraciji in izhodiščih za ukrepanje ([6]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 5. maja 2022 o posledicah vojne v Ukrajini za ženske ([7]),

— ob upoštevanju člena 132(2) Poslovnika,

([1]) https://www.politico.com/news/2022/05/02/supreme-court-abortion-draft-opinion-00029473
([2]) UL C 132, 24.3.2022, str. 189.
([3]) UL C 81, 18.2.2022, str. 43.
([4]) UL C 205, 20.5.2022, str. 44.
([5]) UL C 449, 23.12.2020, str. 102.
([6]) UL C 465, 17.11.2021, str. 160.
([7]) Sprejeta besedila, P9_TA(2022)0206.

četrtek 9. junija 2022

A. ker je po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije splav bistven element celovitih zdravstvenih storitev in ker približno 45 % vseh splavov ni varnih, od tega se jih 97 % opravi v državah v razvoju ([8]); ker UNFPA ocenjuje ([9]), da je vsako leto 121 milijonov nenačrtovanih nosečnosti in da se več kot 60 % teh konča s splavom; ker so nasprotniki spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic ter samostojnosti žensk v zadnjih letih pomembno vplivali na nacionalne zakonodaje in politike, na svetovni ravni in tudi v več državah članicah pa so bile sprejete nazadnjaške pobude; ker tudi vzpon skrajne desnice prispeva k temu nazadovanju na področju pravice žensk do splava, ki se kaže po vsem svetu;

B. ker Odbor za odpravo diskriminacije žensk ugotavlja, da kriminalizacija storitve splava nima odvračilnega učinka; ker je delovna skupina OZN o diskriminaciji žensk in deklet ugotovila, da v krajih, kjer je splav opredeljen kot kaznivo dejanje in zanj veljajo pravne omejitve, varna prekinitev nosečnosti ni mogoča za vse ženske zaradi njihovega socialno-ekonomskega položaja ter tako postane privilegij žensk, ki so v boljšem družbeno-ekonomskem položaju, medtem ko so se ženske z omejenimi sredstvi prisiljene zateči k nevarnim in nezakonitim splavom, s čimer je ogroženo njihovo življenje in zdravje; ker je po podatkih SZO delež nevarnih splavov bistveno večji v državah z zelo omejevalnimi zakoni o splavu kot v državah, v katerih so ti zakoni manj omejevalni ([10]);

C. ker je nevaren splav glavni vzrok smrti in obolevnosti mater, ki bi ga bilo mogoče preprečiti; ker je pomanjkanje dostopa do varnega in zakonitega splava ključno vprašanje javnega zdravja in človekovih pravic; ker se zaradi prepovedi splava in posledičnega siljenja žensk, da poiščejo nevaren in nezakonit splav, povečata umrljivost in obolevnost mater;

D. ker je vrhovno sodišče Združenih držav Amerike s precedensom v prelomni zadevi Roe proti Wade (1973), ki je bil pozneje potrjen v zadevah Planned Parenthood proti Casey (1992) in Whole Woman's Health proti Hellerstedt (2016), zagotovilo ustavno pravico do zakonitega splava v času, preden je plod sposoben preživeti zunaj maternice, v ZDA; ker bi nedavno razkriti prvotni osnutek večinskega mnenja vrhovnega sodišča, ki ga je napisal sodnik Samuel Alito v zadevi Thomas E. Dobbs, uradnik za zdravje v oddelku za zdravje Misisipija, proti Jackson Women's Health Organization, razveljavil Roe proti Wade in ponovno omejil ustavne pravice v ZDA; ker naj bi vrhovno sodišče končno sodbo izdalo pred koncem junija 2022; ker ta osnutek mnenja, ki je prišel v roke medijev, predstavlja najbolj škodljivo potencialno odločitev vrhovnega sodišča za pravice do splava, saj bi zveznim državam omogočil, da prepovejo splav kadar koli med nosečnostjo, in ponudil možnost popolne prepovedi splava, s čimer bi ženske in dekleta v ZDA izgubile varstvo, ki ga imajo na podlagi svojih obstoječih pravic;

E. ker bi odločitev vrhovnega sodišča, ki bi utegnila razveljaviti sodbo Roe proti Wade, vplivala na življenja žensk in deklet v ZDA, posledice te odločitve pa bi najbolj škodile posameznikom v ranljivem položaju; ker bi razveljavitev sodbe Roe proti Wade lahko negativno vplivala tudi na druge vidike spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic; ker bi omejitve ali prepoved pravice do splava v ZDA nesorazmerno vplivale na ženske, ki živijo v revščini, zlasti rasno diskriminirane ženske, vključno s temnopoltimi ženskami, ženskami latinskoameriškega porekla in pripadnicami domorodnih ljudstev, pa tudi ženske na podeželju, osebe LGBTIQ, invalidke, mladostnice, migrantke, vključno s tistimi brez urejenega statusa, in enostarševska gospodinjstva, ki jih vodijo ženske; ker lahko javne storitve splava vsem ženskam, tudi tistim v ranljivem socialno-ekonomskem položaju, nudijo splošen dostop do varnega in zakonitega splava;

([8]) https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion

([9]) Poročilo UNFPA o stanju svetovnega prebivalstva, *Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy* (Videti neopaženo: razlogi za ukrepanje v zapostavljeni krizi nenačrtovanih nosečnosti), marec 2022.

([10]) https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion

F. ker je do razkritja osnutka mnenja vrhovnega sodišča prišlo po nedavnih neutrudnih prizadevanjih na ravni zveznih držav, da bi se omejila in prepovedala pravica do splava v ZDA, in ker so zvezne države v ZDA od leta 2011 sprejele skoraj 500 zakonov, ki omejujejo dostop do splava; ker bodo zaradi omejitev pri dostopu do splava ljudje, zlasti tisti z manj sredstvi ali slabo obveščeni, prisiljeni potovati daleč, proti svoji volji otroka donositi do konca ali se zateči k nevarnim splavom doma v lastni režiji, zaradi česar bodo izpostavljeni tudi kazenskim preiskavam in pregonu;

G. ker je Teksas nedavno sprejel tako imenovani zakon senata št. 8 (SB 8), ki prepoveduje splav po tem, ko začne biti srce zarodka, torej po približno šestih tednih nosečnosti, brez izjem za primere posilstva, incesta ali bolezni zarodka, ki bi mu onemogočala preživetje po rojstvu; ker je vrhovno sodišče ZDA dovolilo, da zakon začne veljati, Teksasu pa je uspelo, da se izogne sodni presoji njegove ustavnosti, saj je vladne uradnike oprostil izvrševanja zakona in državljanom ponudil zakonsko možnost, po kateri za nagrado 10 000 ameriških dolarjev lahko tožili vsakogar, ki v nasprotju s prepovedjo opravlja splave ali nudi pomoč pri tem posegu, zakon je tako težje izpodbijati, če noben subjekt ni odgovoren za njegovo izvrševanje; ker določba, ki državljanom omogoča, da tožijo vsakogar, ki nudi storitve splava, dopušča veliko možnosti nadlegovanja;

H. ker je najmanj 12 zveznih držav sprejelo, uvedlo ali uradno sporočilo svojo namero, da bodo uvedle zakone, ki se bodo zgledovali po tem teksaškem zakonu; ker sta zakonodajni telesi zveznih držav Idaho in Oklahoma nedavno sprejeli zakona, ki prepovedujeta splav in se zgledujeta po SB 8, v primeru Oklahome pa prepoved velja od trenutka oploditve;

I. ker bi v primeru, da se vrhovno sodišče odloči razveljaviti sodbo Roe proti Wade, o zakonitosti splava ponovno odločale zvezne države; ker je 13 zveznih držav že sprejelo tako imenovane zakone, ki čakajo na sprožitev, o prepovedi splava, katerih namen je prepovedati ali omejiti dostop do splava, takoj ko pride do razveljavitve sodbe Roe proti Wade; ker naj bi skupaj 26 zveznih držav – med katerimi je omenjenih 13 – gotovo ali verjetno omejilo ali prepovedalo splav v primeru razveljavitve ustavne zaščite, druge zvezne države, kot so Michigan, Wisconsin in Zahodna Virginija, pa utegnejo poskušati ponovno uvesti zakone, sprejete pred letom 1973, ali uveljaviti nedavno sprejete omejitve splava, ki so bile blokirane pred sodišči, kot v primerih Alabame, Georgie, Iowe, Ohia in Južne Karoline;

J. ker se skoraj vse smrti zaradi nevarnih splavov zgodijo v državah, kjer je splav močno omejen; ker se ocenjuje, da bi se letno število smrti mater v ZDA, ki bi bile posledica nevarnih splavov, do drugega leta po začetku veljavnosti prepovedi povečalo za 21 % ([11]); ker bi se bilo mogoče izogniti vsem tem smrtim;

K. ker so med najstnicami, starimi od 15 do 19 let, težave pri nosečnosti in rojstvu najpogostejši vzrok za smrt na svetovni ravni; ker Odbor OZN za pravice otroka ([12]) poziva države, naj dekriminalizirajo splav in dekletom zagotovijo dostop do zakonite in varne prekinitve nosečnosti; ker bi lahko morebitne prepovedi splava obrnile trend upadanja števila najstniških nosečnosti v ZDA; ker je pri najstniških materah veliko verjetneje, da bodo prekinile študij in se soočale z brezposelnostjo, s čimer se bo ujetost v revščino še zaostrila;

L. ker se poraja vse večja zaskrbljenost glede varstva podatkov, če bi prišlo do razveljavitve sodbe Roe proti Wade; ker je mogoče z aplikacijami za spremljanje menstruacije ali orodji za geolokacijo in iskalniki zbirati podatke o osebah, ki so obiskale kliniko za splav, kupile tableto za splav ali iskale informacije o tem; ker bi bilo zaradi tega mogoče označevati ljudi ali pa zbirati informacije in jih uporabiti proti njim ([13]);

([11]) https://ncpolicywatch.com/2022/05/05/study-shows-an-abortion-ban-may-lead-to-a-21-increase-in-pregnancy-related-deaths/

([12]) Odbor OZN za otrokove pravice, splošna pripomba št. 20 z dne 6. decembra 2016 o izvajanju otrokovih pravic med adolescenco, odstavek 60.

([13]) https://www.vice.com/en/article/m7vzjb/location-data-abortion-clinics-safegraph-planned-parenthood

četrtek 9. junija 2022

M. ker nevladne organizacije in konservativni možganski trusti, ki pripadajo krščanski desnici v ZDA, financirajo gibanje za boj proti splavu po vsem svetu; ker gre za zelo velika finančna sredstva; ker bi razveljavitev sodbe Roe proti Wade lahko povzročila povečanje toka denarja in obnovitev pritiska skupin, ki nasprotujejo možnosti izbire, po vsem svetu;

N. ker bi lahko razveljavitev sodbe Roe proti Wade s strani vrhovnega sodišča opogumila ali spodbudila gibanja, ki nasprotujejo svobodi izbire, k izvajanju pritiska na vlade in sodišča zunaj ZDA, da odpravijo pravice do splava in ogrozijo velik napredek, dosežen v zadnjih desetletjih, ko je več kot 60 držav ([14]) reformiralo svoje zakone in politike o splavu ter odpravilo omejitve in ovire;

O. ker je nazadovanje na področju pravice do dostopa do varnega in zakonitega splava zelo zaskrbljujoče, kljub splošnemu napredku na področju varstva spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic po svetu, tudi v Evropi; ker bi razveljavitev sodbe Roe proti Wade lahko opogumila gibanje proti splavu v Evropski uniji; ker je Poljska edina država članica EU, ki je iz svojih zakonov umaknila razloge za splav, nelegitimno ustavno sodišče pa je 22. oktobra 2020 razsodilo, da se razveljavijo dolgo uveljavljene pravice poljskih žensk in s tem dejansko prepovedalo splav; ker je splav na Malti prepovedan; ker medicinska pomoč pri splavu med zgodnjo nosečnostjo na Slovaškem ni zakonita, na Madžarskem pa ni na voljo; ker se dostop do splava zmanjšuje tudi v Italiji ([15]); ker se v drugih državah članicah EU zavrača dostop do splava, na primer nedavno na Hrvaškem ([16]); ker morajo EU in njene države članice nujno braniti spolno in reproduktivno zdravje in pravice ter poudariti, da so pravice žensk neodtujljive in da jih ni mogoče ukiniti ali okrniti; ker je ključnega pomena, da EU in njene države članice še naprej napredujejo pri zagotavljanju dostopa do varnega, zakonitega in pravočasnega splava v skladu s priporočili in dokazi SZO;

P. ker so spolne in reproduktivne pravice, vključno z varnim in zakonitim splavom, temeljna pravica; ker so kriminalizacija, zavlačevanje in onemogočanje dostopa do varnega in zakonitega splava oblika nasilja nad ženskami in dekleti; ker je več organov za človekove pravice zatrdilo, da lahko odrekanje varnega in zakonitega splava pomeni mučenje ali kruto, nečloveško in ponižujoče ravnanje; ker bi bilo treba nevarne splave, ki v povezavi s prepovedjo splava povzročajo smrt, razumeti kot „samovoljne uboje na podlagi spola, katerih žrtve so samo ženske, ki so posledica z zakonom predpisane diskriminacije“ ([17]);

Q. ker so mednarodni organi za človekove pravice večkrat in dosledno potrdili, da sta kriminalizacija in omejevanje splava v nasprotju z mednarodnimi obveznostmi držav na področju človekovih pravic, ki so zaščitene z mednarodnim in evropskim pravom o človekovih pravicah, in sicer z Mednarodnim paktom o državljanskih in političnih pravicah in Mednarodnim paktom o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, Konvencijo o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in Evropsko konvencijo o človekovih pravicah; ker je potiskanje žensk v položaj, ko morajo poiskati nezakonite možnosti splava, potovati v druge države, da bi opravile ta poseg, ali donositi proti svoji volji, kršitev človekovih pravic žensk in deklet do življenja, telesne in duševne integritete, enakopravnosti, nediskriminacije in zdravja; ker načelo nenazadovanja v mednarodnem pravu državam prepoveduje sprejeti ukrepe, ki bi spodkopali, omejili ali odpravili obstoječe pravice ali upravičenja na področju enakosti spolov ter spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic;

([14]) https://reproductiverights.org/maps/worlds-abortion-laws/
([15]) https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680687bdc; http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI(2018)608853_EN.pdf
([16]) https://www.roda.hr/en/news/support-for-accessible-safe-and-legal-termination-of-pregnancy-in-croatia.html
([17]) https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FHRBodies%2FHRC%2FRegularSessions%2FSession35%2FDocuments%2FA_HRC_35_23_AUV.docx&wdOrigin=BROWSELINK

R. ker so strokovnjaki OZN septembra 2021 podali izjavo ([18]), v kateri poudarjajo, da so človekove pravice žensk temeljne pravice, ki jih ni mogoče podrediti kulturnim, verskim ali političnim vidikom, in da so posledice vmešavanja v zadeve javnega zdravja iz ideoloških ali verskih razlogov še posebej škodljive za zdravje in dobro počutje žensk in deklet;

S. ker so zagotavljanje dostopa do celovitega spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic, starosti primerne, celovite spolna vzgoja in storitve ter izobraževanje in storitve o odnosih, vključno z načrtovanjem družine, kontracepcijskimi sredstvi ter varnim, zakonitim in brezplačnim splavom, pa tudi spoštovanje avtonomije in zmožnosti vsake osebe, da sprejema svobodne in premišljene odločitve o svojem telesu in življenju, predpogoj za doseganje enakosti spolov ter socialne in ekonomske enakopravnosti; ker enakopraven dostop do splava ženskam omogoča večjo samostojnost pri odločanju o svojem telesu in krepi njihovo zmožnost izboljšanja svoje ekonomske blaginje;

T. ker so enakost spolov, odprava revščine in izkoriščanja povsod ter zagotavljanje zdravega življenja in dobrega počutja za vse temeljni cilji, določeni v ciljih trajnostnega razvoja 5, 1 oziroma 3; ker sta zlasti cilja trajnostnega razvoja 3 in 5 usmerjena v zagotavljanje splošnega dostopa do spolnega in reproduktivnega zdravja ter odpravo vseh oblik nasilja in škodljivih praks zoper ženske in dekleta; ker so vse države članice OZN, vključno z ZDA in državami članicami EU, prevzele dolžnosti, zaveze in obveznosti o spoštovanju in spodbujanju teh ciljev trajnostnega razvoja in njihovih usmeritev;

1. odločno obsoja nazadovanje na področju pravic žensk ter spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic v svetovnem merilu, tudi v ZDA in nekaterih državah članicah EU; opozarja, da so spolno in reproduktivno zdravje in pravice temeljne človekove pravice, ki bi jih bilo treba varovati in okrepiti, nikakor pa ne oslabiti ali ukiniti; je zelo zaskrbljen zlasti zaradi razsežnosti posledic teh prepovedi za žrtve posilstva in incesta ter njihovo doživljanje travm;

2. izraža neomajno solidarnost in podporo ženskam in dekletom v ZDA, pa tudi tistim, ki se v teh težkih okoliščinah ukvarjajo z zagotavljanjem in zagovarjanjem pravice in dostopa do zakonitega in varnega splava;

3. opominja vrhovno sodišče ZDA, da je pomembno ohraniti prelomno sodbo v zadevi Roe proti Wade (1973) in posledično ustavno varstvo pravice do splava v ZDA;

4. ostro obsoja vsakršno zmanjševanje človekovih pravic in ustavnih pravic; poziva k ukrepom za zaščito pravice do varnega in zakonitega splava v ZDA in k temu, naj ZDA ne naredijo koraka nazaj; poziva pristojne organe ZDA na vseh ravneh, naj v skladu s smernicami Svetovne zdravstvene organizacije za splav v celoti dekriminalizirajo dostop do storitev splava in zagotavljanje teh storitev, zagotovijo varne, zakonite, brezplačne in visokokakovostne storitve spolnega in reproduktivnega zdravja na svojem ozemlju ter zagotovijo, da bodo zlahka dostopne vsem ženskam in dekletom;

5. poziva vlado zvezne države Teksas, naj hitro razveljavi zakon št. 8, ki ga je sprejel senat; poziva vladi zveznih držav Idaho in Oklahoma, naj razveljavita podobne zakone, vključno z zakonom št. 4327, ki ga je sprejel predstavniški dom v Oklahomi; poziva vseh 26 držav ZDA z zakoni, ki čakajo pogoje za začetek njihove uporabe, zakoni v teoriji in drugimi ukrepi v zvezi s prepovedmi in omejitvami splava, naj jih razveljavijo in zagotovijo, da bo njihova zakonodaja v skladu z mednarodno zaščitenimi standardi človekovih pravic žensk in mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic;

6. je globoko zaskrbljen, ker prepovedi in druge omejitve glede splava nesorazmerno prizadenejo ženske, ki živijo v revščini, zlasti rasno diskriminirane ženske, vključno s temnopoltimi ženskami, ženskami latinskoameriškega porekla in pripadnicami domorodnih ljudstev, pa tudi ženske na podeželju, osebe LGBTIQ, invalidke, mladostnice, migrantke, vključno s tistimi brez urejenega statusa, in enostarševska gospodinjstva, ki jih vodijo ženske; poudarja, da so ženske, ki si

([18]) https://www.ohchr.org/en/statements/2021/09/united-states-un-experts-denounce-further-attacks-against-right-safe-abortion

zaradi finančnih ali logističnih ovir ne morejo privoščiti potovanja v klinike za reproduktivno zdravje v sosednjih državah, bolj izpostavljene nevarnim postopkom, ki ogrožajo njihova življenja, ter so prisiljene proti svoji volji otroka donositi do konca, kar predstavlja kršitev človekovih pravic in obliko nasilja na podlagi spola ([19]);

7. pozdravlja dejstvo, da je predstavniški dom na zvezni ravni sprejel zakon o zdravju in zaščiti žensk, katerega namen je zaščititi pravico do splava v ZDA, vendar globoko obžaluje, da senat tega zakona ni potrdil; poziva vlado ZDA in/ali druge ustrezne organe ZDA, naj spoštujejo, izpolnjujejo in varujejo človekove pravice žensk in deklet, vključno z njihovimi pravicami do življenja, zasebnosti, zdravja in enakosti ter nediskriminacije, pa tudi njihovo svobodo pred diskriminacijo, nasiljem in mučenjem ali krutim, nečloveškim in ponižujočim ravnanjem, tako da vzpostavijo in podprejo zvezno pravno varstvo za dostop do varnih, zakonitih in visokokakovostnih storitev spolnega in reproduktivnega zdravja, vključno s splavom, za vse ženske in dekleta;

8. spodbuja predsednika Joeja Bidna in njegovo administracijo, naj okrepita svoja prizadevanja in še naprej podpirata pravico do splava, ter poziva predsednika, naj zagotovi dostop do varnega in zakonitega splava; spodbuja vlado ZDA, naj si še naprej prizadeva zagotoviti, da bosta splav in kontracepcija vključena v zagotavljanje starosti primernih in celovitih informacij, izobraževanja in storitev na področju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic ter da bosta dostopna vsem; pozdravlja dejstvo, da so se ZDA ponovno vključile v financiranje agencije Združenih narodov za spolno in reproduktivno zdravje pri UNFPA, ter poziva vlado ZDA in/ali druge ustrezne organe ZDA, naj še naprej podpirajo spolno in reproduktivno zdravje in pravice, tudi v okviru OZN in drugih večstranskih forumov;

9. poziva vlado ZDA in/ali druge ustrezne organe ZDA, naj zagotovijo ustrezno zvezno, ustavno in zakonsko varstvo pravice do prekinitve nosečnosti, in nadalje poziva vlado ZDA, naj v celoti dekriminalizira splav, kar ne zahteva le prenehanja kaznovanja žensk in deklet ter drugih nosečnic, izvajalcev zdravstvenih storitev in drugih, ki so vključeni v storitve splava, temveč tudi odpravo splava iz državnih kazenskih zakonov in odpravo vseh drugih kazenskih zakonov, politik in praks;

10. odločno spodbuja vlado ZDA in/ali druge ustrezne organe ZDA, naj odpravijo tudi vse ovire za storitve splava, vključno s privolitvijo tretje strani ali obveščanjem, obveznimi čakalnimi dobami in odobritvijo sodnikov ali zdravstvenih komisij, ter naj zagotovijo pravočasen dostop do splava po vsej državi; poziva vlado ZDA, naj zagotovi, da se bo storitev zagotavljala brez diskriminacije, nadlegovanja, prisile, strahu ali ustrahovanja, ter ob ustreznem spoštovanju zasebnosti žensk in zaupnosti ter ob ustreznem varstvu in spoštovanju izvajalcev zdravstvenih storitev;

11. poziva vlado ZDA in/ali druge ustrezne organe ZDA, naj uredijo primere, ko izvajalci zdravstvenih storitev zavrnejo nudenje zakonitih storitev splava, tudi na podlagi ugovora vesti, in sicer na način, ki ženskam ne bo onemogočal dostopa do splava;

12. je zaskrbljen zaradi zbiranja podatkov o posameznikih, ki iščejo storitve splava, in zlorabljanja takšnih podatkov; poziva vlado ZDA, naj zagotovi, da bodo zakoni in politike o varstvu podatkov v skladu z mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic, ter naj zagotovi, da bo obdelava občutljivih osebnih podatkov, kot so zdravstveni podatki in informacije, spoštovala pravice posameznikov in temeljila na njihovi svobodni, specifični, informirani in izrecni privolitvi v zbiranje in obdelavo osebnih podatkov; poziva storitve digitalne distribucije, naj zagotovijo, da bodo vse aplikacije spoštovale zakonodajo o uporabi in varstvu podatkov;

13. priznava vlogo nevladnih organizacij kot ponudnikov storitev in zagovornikov spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic v ZDA ter jih spodbuja, naj nadaljujejo s svojim delom; navaja, da te nevladne organizacije za svoje delovanje potrebujejo ustrezno raven financiranja; poudarja, da storitve, ki jih zagotavljajo nevladne organizacije, ustrezajo potrebam in človekovim pravicam žensk in deklet; poudarja, da njihovo delo ne more nadomestiti odgovornosti države, da zagotovi dostop do javnih, zakonitih in varnih storitev splava;

([19]) https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/ SexualHealth/INFO_Abortion_WEB.pdf

14. poziva vlado ZDA, naj sprejme potrebne ukrepe za zagotovitev socialne podpore, zlasti v primeru enostarševskih gospodinjstev in najstniških nosečnosti, tudi z univerzalnim otroškim varstvom in zdravstvenim varstvom;

15. poziva vlado ZDA, naj podpiše in ratificira vse preostale ([20]) konvencije in protokole OZN in regionalne konvencije in protokole o človekovih pravicah, vključno s Konvencijo o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk iz leta 1979;

16. je močno zaskrbljen zaradi morebitnih posledic za pravice žensk po vsem svetu, če bi vrhovno sodišče ZDA razveljavilo sodbo v zadevi Roe proti Wade; je zelo zaskrbljen, da bi to lahko negativno vplivalo na pomen in financiranje storitev spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic, ki se je že občutno zmanjšalo tako v ZDA kot po svetu; z zaskrbljenostjo poudarja, da bi lahko v državah, ki so močno odvisne od pomoči ZDA za programe javnega zdravja, razveljavitev sodbe vplivala na zavezanost teh vlad zagotavljanju splava in drugih reproduktivnih pravic;

17. pozdravlja nedavni pozitivni razvoj na področju pravic do splava v Argentini, Mehiki, Ekvadorju, Kolumbiji in Čilu, ki v Južni Ameriki predstavlja pomemben korak naprej na področju pravic žensk, pa tudi v drugih državah po svetu, kot so Angola, Indija, Kenija, Nova Zelandija, Severna Irska, Južna Koreja in Tajska;

18. poudarja, da je treba zagotoviti udeležbo žensk in deklet pri oblikovanju zakonov in politik, ki jih zadevajo in se nanašajo na njihove človekove pravice, vključno s spolnim in reproduktivnim zdravjem in pravicami, zlasti splavom, ter da se jim v primeru kršitve njihovih pravic zagotovi pravica in pravno varstvo;

19. poudarja pomanjkanje dostopa do kontracepcije in obstoječe neizpolnjene potrebe ([21]); poudarja, da ženske nosijo nesorazmerno odgovornost za kontracepcijo, ki bi jo morali prevzeti tudi moški; v zvezi s tem poudarja, da je treba razviti in spodbujati kontracepcijska sredstva za moške, da bi zmanjšali število nenamernih nosečnosti; poudarja, da bi bilo treba prednostno obravnavati boj proti spolnemu nasilju ter celovito, starosti primerno in na dokazih temelječe izobraževanje o spolnosti in odnosih za vse, vrsto visokokakovostnih, dostopnih, varnih, cenovno ugodnih in po potrebi brezplačnih kontracepcijskih metod in sredstev, svetovanje pri načrtovanju družine ter zdravstvene storitve;

20. poziva EU in države članice, naj nudijo vso možno podporo, tudi finančno, organizacijam civilne družbe s sedežem v ZDA, ki varujejo, spodbujajo in zagotavljajo spolno in reproduktivno zdravje in pravice v tej državi, kot izraz neomajne zavezanosti tem pravicam; nadalje poziva države članice, naj ponudijo varno zatočišče za vse zdravstvene delavce, ki bi bili lahko izpostavljeni pravnemu preganjanju ali drugim oblikam nadlegovanja zaradi njihovega legitimnega dela pri zagotavljanju splava;

([20]) To so med drugim: Opcijski protokol h Konvenciji o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (1999), Ameriška konvencija o človekovih pravicah (1969), Dodatni protokol k Ameriški konvenciji o človekovih pravicah na področju ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic (1988), Protokol k Ameriški konvenciji o človekovih pravicah za odpravo smrtne kazni (1990), prvi in drugi izbirni protokol k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah (1966 oziroma 1989), Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (1966), Izbirni protokol k Mednarodnemu paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (2008), Opcijski protokol h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali ponižujočim kaznim ali ravnanju (2002), Konvencija OZN o otrokovih pravicah (1989), Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede postopka sporočanja kršitev (2011), Mednarodna konvencija o varstvu pravic delavcev migrantov in članov njihovih družin (1990), Konvencija o statusu beguncev (1951), Mednarodna konvencija o zaščiti vseh oseb pred prisilnim izginotjem (2006), Konvencija o pravicah invalidov (2006) in Izbirni protokol h Konvenciji o pravicah invalidov (2006).

([21]) Poročilo UNFPA o stanju svetovnega prebivalstva, *Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy* (Videti neopaženo: razlogi za ukrepanje v zapostavljeni krizi nenačrtovanih nosečnosti), 30. marec 2022.

četrtek 9. junija 2022

21. poziva Evropsko službo za zunanje delovanje, Komisijo in vse države članice EU, naj v svojih zunanjih odnosih uporabijo vse razpoložljive instrumente, da bi okrepile svoje ukrepe in preprečile nazadovanje na področju pravic žensk ter spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic, vključno z izravnavo morebitnega zmanjšanja financiranja spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic po vsem svetu s strani ZDA ter z odločnim zagovarjanjem in dajanjem prednosti splošnemu dostopu do varnega in zakonitega splava ter drugega spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic;

22. poziva EU in njene države članice, naj vlado ZDA pozovejo k vzpostavitvi zveznega pravnega varstva za pravico do splava in naj ta vprašanja s področja človekovih pravic izpostavijo na vseh ravneh svojih odnosov z ZDA in na vseh ustreznih mednarodnih forumih, pri tem pa poudarijo, da predstavljajo obliko nasilja nad ženskami in dekleti; nadalje poziva delegacijo EU v ZDA, naj v sodelovanju z ustreznimi organi ZDA in pri izvajanju akcijskega načrta EU za enakost spolov III (GAP III) na lokalni ravni prednostno obravnava spolno in reproduktivno zdravje in pravice;

23. poziva EU in njene države članice, naj odločno podprejo spolno in reproduktivno zdravje in pravice za vse, tudi s spodbujanjem okrepljenega pravnega varstva znotraj meja EU in odprave ovir za uživanje teh pravic;

24. poziva EU in njene države članice, naj v Listino vključijo pravico do splava;

25. poziva Evropsko službo za zunanje delovanje, delegacije EU in veleposlaništva držav članic po svetu, naj proaktivno navežejo stike z zagovorniki človekovih pravic, ki delujejo na področju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic, in naj jih ščitijo, zlasti v državah, kjer se omejuje pravica do splava in dostop do njega;

26. poziva podpredsednika Komisije/visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, posebnega predstavnika EU za človekove pravice in komisarja, pristojnega za enakost spolov, naj razmislijo o tem, da bi v primeru razveljavitve sodbe v zadevi Roe proti Wade v svojih izmenjavah z uradniki ZDA obsodili kršitev spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic žensk ter njihove pravice do zdravstvenega varstva, pa tudi pravno negotovost, ki jo bo to povzročilo;

27. poudarja, da je treba v skladu s pekinškimi izhodišči za ukrepanje in akcijskim programom ICPD varovati pravico vseh posameznikov do telesne nedotakljivosti in samostojnosti ter da je treba zagotoviti dostop do osnovnih storitev, s katerimi se lahko ta pravica uveljavlja; poudarja, da je dostop do zdravstvenega varstva temeljna človekova pravica in da mora država zagotoviti zdravstveno varstvo za vse; poziva, naj se v strategije, politike in programe splošnega zdravstvenega varstva vključi celovit globalni pristop na področju osnovnega spolnega in reproduktivnega zdravja, vključno z ukrepi za preprečevanje nevarnih in nezakonitih splavov ter zagotavljanje oskrbe po splavu; obžaluje, da zdravstveno varstvo v ZDA ni dostopno vsem; opozarja, da je revščina tesno povezana s prisilnim nadaljevanjem nosečnosti ter pomanjkanjem varnega in zakonitega splava;

28. ponovno poudarja, da mora biti splav vedno prostovoljna odločitev, ki temelji na posameznikovi prošnji in svobodni volji, v skladu z zdravstvenimi standardi in razpoložljivostjo, dostopnostjo, cenovno sprejemljivostjo in varnostjo na podlagi smernic Svetovne zdravstvene organizacije; poziva države članice, naj zagotovijo splošen dostop do varnega in zakonitega splava ter spoštovanje pravice do svobode, zasebnosti in najboljšega dosegljivega zdravstvenega varstva;

29. poziva države članice, naj dekriminalizirajo splav ter odpravijo ovire za varen in zakonit splav ter dostop do spolnega in reproduktivnega zdravstvenega varstva in storitev ter se borijo proti njim; poziva države članice, naj na nediskriminatoren način zagotovijo dostop do varnih, zakonitih in brezplačnih storitev splava, predporodnih in obporodnih storitev in sredstev, prostovoljnega načrtovanja družine, kontracepcije, mladim prijaznih storitev ter preprečevanja okužbe z virusom HIV, zdravljenja, oskrbe in podpore;

30. obžaluje, da ženske ne morejo dostopati do storitev splava v nekaterih državah članicah, kjer je običajna praksa, da se zdravnikom in včasih tudi celotnim zdravstvenim ustanovam omogoča, da zaradi „ugovora vesti“ zavrnejo nudenje zdravstvenih storitev in odklonijo opravljanje splava in oskrbe po njem na podlagi vere ali vesti, s tem pa ogrožajo življenja in pravice žensk; ugotavlja, da se ugovor vesti pogosto uporablja tudi v primerih, ko bi lahko zamuda ogrozila pacientkino življenje ali zdravje;

31. poziva Komisijo, naj povsem izkoristi svoje pristojnosti na področju zdravstvene politike in zagotovi podporo državam članicam pri zagotavljanju splošnega dostopa do spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic v okviru programa EU za zdravje za obdobje 2021–2027; pri spodbujanju obveščanja in izobraževanja o zdravju; pri izboljševanju nacionalnih zdravstvenih sistemov in navzgor usmerjene konvergence standardov, da bi zmanjšali neenakosti na področju zdravja v državah članicah in med njimi in pri omogočanju izmenjave dobrih praks s področja spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic med državami članicami; poziva države članice, naj napredujejo v smeri splošnega zdravstvenega varstva, pri katerem so spolno in reproduktivno zdravje in pravice bistvenega pomena;

32. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, posebnemu predstavniku EU za človekove pravice, predsedniku Združenih držav Amerike in njegovi administraciji, kongresu Združenih držav Amerike in vrhovnemu sodišču Združenih držav Amerike.